

Samarbeidsavtale om bosetting av flyktninger, samt om etablering og nedlegging av asylmottak og omsorgssentre mellom KS, Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2018-2021)

Formål

Formålet med avtalen er at staten, representert ved Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og kommunesektoren, representert ved KS, i fellesskap skal løse de nasjonale oppgavene Norge har forpliktet seg til når det gjelder mottak av asylsøkere og bosetting av flyktninger. Med flyktninger forstås i denne avtalen overføringsflyktninger og personer som er innvilget opphold etter søknad om beskyttelse i Norge. Det er et mål at partene iverksetter tiltak som bidrar til at en større andel av deltakerne i introduksjonsprogram skal komme i arbeid eller videre utdanning.

Avtalen er forankret i konsultasjonsordningen mellom regjeringen og kommunesektoren, representert ved KS. Avtalen bygger på dialog mellom partene i konsultasjonsordningen om de generelle rammebetingelsene for kommunesektoren. Avtalen er todelt. Den omfatter innkvartering av asylsøkere i asylmottak, og i statlig regionalt barneverns omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, frem til bosetting eller retur. Videre omfatter avtalen bosetting av flyktninger etter vedtak om opphold etter søknad om beskyttelse i Norge. Avtalen skal klargjøre rammebetingelser slik at kommunene bosetter så raskt som mulig og i samsvar med behovet fastsatt av Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger, samt etablering og nedlegging av mottak og omsorgssentre (heretter kalt Nasjonalt utvalg). Avtalen skal sikre gode samarbeids- og informasjonsrutiner mellom staten og kommunene i forbindelse med etablering og nedlegging av mottaksplasser, og ved bosetting av flyktninger. Partene vil gjennom avtalen sikre en god og jevnlig dialog om tiltak for å nå nasjonale målsettinger for mottak av asylsøkere og bosetting av flyktninger.

Så lenge avtalen gjelder er det en forutsetning for KS' rolle i bosettingsarbeidet at den enkelte kommune selv avgjør den årlige bosettingskapasiteten i egen kommune, samt at det sikres gode rammebetingelser for kommuner som bosetter.

Fra statens side koordineres avtalen av Kunnskapsdepartementet.

Konkrete resultatmål i avtalen

Ved utgangen av hvert år skal alle være bosatt i samsvar med bosettingsbehovet som Nasjonalt utvalg har fastsatt for samme år, og innen de tidsmål som er fastsatt av Stortinget. Kommunene skal forberedes godt ved etablering eller nedlegging av mottak og omsorgssentre. Dette innebærer at opp- og nedbygging av mottak og omsorgssentre skal gjennomføres i god dialog med vertskommunene, innenfor rammene av anskaffelsesregelverket.

Partenes forpliktelser

Partene vil samarbeide om:

- 1.1 å tilpasse kapasiteten i asylmottakene og omsorgssentrene til det nasjonale behovet, - det må iverksettes tiltak dersom andelen som venter lenge i mottak på bosetting over tid er økende,
- 1.2 å legge til rette for gode prosesser i vertskommunene om opp- og nedbygging av asylmottak og omsorgssentre, og vurdere innenfor gjeldende regelverk om kommunene kan gis økt innflytelse ved etablering av asylmottak, gitt at det nasjonale behov for mottaksplasser sikres til enhver tid,
- 1.3 anmodningskriterier for bosetting av flyktninger, slik at stat og kommune er rustet for raske og store endringer i bosettingsbehov,
- 1.4 å effektivisere bosettingsarbeidet i alle ledd, slik at flyktninger bosettes så raskt som mulig, i tråd med nasjonale mål fastsatt av Stortinget,
- 1.5 å finne løsninger som sikrer rask bosetting av flyktninger med særlig ressurskrevende behov i kommuner som har et tjenestetilbud som kan ivareta flyktingenes behov,
- 1.6 å styrke informasjon om gode boligvirkemidler og arbeide for at bosetting av flyktninger inngår som en sentral del av kommunenes plan- og boligsosiale arbeid,
- 1.7 fordelingen av antall flyktninger til kommuner/fylker/regioner slik at alle blir bosatt innenfor de nasjonale målene fastsatt av Stortinget,
- 1.8 årlig å gjennomgå Beregningsutvalgets¹ undersøkelser og gi innspill til budsjettarbeidet,
- 1.9 å legge til rette for erfaringsutveksling og læring mellom kommuner.

KS vil:

- 2.1 arbeide aktivt for å øke kommunenes forståelse for at mottaksplasser og plasser i omsorgssentre må opprettes og legges ned i takt med asylankomster,
- 2.2 arbeide aktivt for å øke kommunenes forståelse for at bosettingsbehovet varierer over tid, og at bosetting av flyktninger medfører lovpålagte forpliktelser,
- 2.3 oppfordre kommuner som kan bli berørt av uforutsette og/eller store endringer i asylankomster og bosettingsbehov til å utarbeide plan for beredskap og eventuelle kostnader av dette.

¹ Som en oppfølging av St.meld. nr. 61 (1989–90) oppnevnte Kommunal- og arbeidsdepartementet høsten 1990 Beregningsutvalget. Utvalget gjennomfører en årlig kartlegging av de kommunale utgiftene til bosetting og integrering av flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag. Utvalget består av fire representanter for kommunesektoren og fire representanter for staten.

2.4 bygge videre på kommunenes motivasjon for fortsatt rask bosetting av flyktninger (jf. nasjonale tidsmål fastsatt av Stortinget), herunder grupper med særskilt ressurskrevende behov,

2.5 så lenge avtalen gjelder, er det en forutsetning for KS' rolle i bosettingsarbeidet at den enkelte kommune selv avgjør. den årlige bosettingskapasiteten i egen kommune, samt at det sikres gode rammebetingelser for kommuner som bosetter.

2.6 legge til rette for samarbeid mellom kommunesektoren og staten.

Kunnskapsdepartementet vil:

3.1 arbeide for å videreutvikle en best mulig bosettingsordning, samt størst mulig grad av forutsigbarhet for kommunene,

3.2 arbeide for økonomiske rammebetingelser som gir kommunene dekning av de gjennomsnittlige merutgiftene kommunene har ved bosetting og integrering av flyktninger, samt vurdere eventuell kompensasjon ved store merutgifter,

3.3 se arbeidet med mottak av asylsøkere og bosetting av flyktninger i sammenheng med andre relevante samarbeidsavtaler mellom staten og KS,

3.4 sørge for at tall som legges til grunn for evaluering av avtalen er kvalitetssikret.

Justis- og beredskapsdepartementet vil:

4.1 jevnlig vurdere og evaluere kommunenes kostnadsdekning for utførelse av lovpålagte forpliktelser som tjenesteyter for beboere i asylmottak.

Kunnskapsdepartementet vil gjennom Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi):

5.1 løpende oversende nødvendig statistikk og dokumentasjon til KS for å sikre at forutsetningen for å følge opp arbeidet med bosettingsordningen blir best mulig,

5.2 informere om håndteringen av reduksjon eller økning i bosettingen når det estimerte bosettingsbehovet blir endret med mer enn 10 prosent,

5.3 lede og videreutvikle samarbeidet mellom IMDi, fylkesmennene, UDI, Husbanken, Bufdir og NAV om bosetting av flyktninger, slik at kommunene møter en samordnet stat,

5.4 arbeide for å redusere ventetiden fra vedtak om opphold til utsøking av flyktninger til kommuner,

5.5 legge til rette for at enslige mindreårige, og andre bosettingsklare flyktninger i mottak og omsorgssentre, bosettes i vertskommunen eller nærliggende områder så langt det er mulig og hensiktsmessig.

Justis- og beredskapsdepartementet vil gjennom Utlendingsdirektoratet (UDI):

- 6.1 tilstrebe et godt og omforent system for informasjon og dialog med potensielle og eksisterende vertskommuner for asylmottak,
- 6.2 løpende oversende nødvendig statistikk og dokumentasjon til KS for å sikre at forutsetningene for å følge opp arbeidet med etablering, drift og nedlegging av mottak blir best mulig,
- 6.3 sikre tidlig varsling og dialog ved store endringer i mottakskapasiteten slik at kommunenes politiske og administrative ledelse er godt informert,
- 6.4 sørge for god kartlegging av bosettingsklare flyktninger i mottak, særlig av enslige mindreårige, herunder de som eventuelt har spesielle behov for bosetting i bestemte kommuner.

Barne- og likestillingsdepartementet vil gjennom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir):

- 7.1 arbeide for god informasjon til, og dialog med, potensielle og eksisterende vertskommuner for omsorgssentre,
- 7.2 sørge for god kartlegging av bosettingsklare enslige mindreårige i omsorgssentre, herunder de som eventuelt har spesielle behov for bosetting i bestemte kommuner, og ellers legge til rette for at enslige mindreårige kan bosettes i vertskommunen eller nærliggende områder så langt det er mulig og hensiktsmessig,
- 7.3 arbeide for at enslige mindreårige som bosettes av Bufetat, bosettes i tråd med nasjonale mål fastsatt av Stortinget.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil gjennom Husbanken:

- 8.1 styrke kommunenes arbeid med å bosette flyktninger, - Husbanken skal synliggjøre hvordan de boligsosiale virkemidlene kan støtte opp om kommunale strategier for å bosette flyktninger – både på kort og lang sikt,
- 8.2 legge til rette for erfaringsutveksling mellom kommuner om planlegging og gjennomføring av arbeidet med å skaffe botilbud til flyktninger.

Andre berørte parter og forventet medvirkning

Avtalen skal bidra til tett samhandling mellom kommuner, regional stat og nasjonale myndigheter:

- 9.1 Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet har ansvar for at deres underliggende etater samarbeider med KS.

Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger, samt etablering og nedlegging av mottak og omsorgssentre

Partenes forpliktelser følges opp gjennom konsultasjonsordningen og i Nasjonalt utvalg. Utvalget ble opprettet i 2003 og består av et likt antall representanter for staten og kommunesiden. Utvalget ledes av staten ved IMDi. Utvalgets mandat følger vedlagt. Mandatet kan endres ved nyoppnevninger av utvalget. KS vil bli konsultert ved endring av mandatet.

Informasjonsstrategi

Avtalen skal gjøres kjent og forankres hos KS, Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å bidra til å nå målsettingene med avtalen.

Økonomi

Statens forpliktelser i avtalen tilpasses innenfor de til enhver tid gjeldende økonomiske rammer som vedtas av Stortinget. Med forbehold om Stortingets bevilgning, kompenserer Kunnskapsdepartementet KS for oppfølging av oppgaver knyttet til bosetting. Kompensasjonen fastsettes i Kunnskapsdepartementets årlige budsjett. KS kompenseres for arbeidet så lenge avtalen er i kraft.

Evaluering

Evaluering av avtalen skal gjennomgås hvert år innenfor konsultasjonsordningen mellom KS og regjeringen. Effekten av avtalen skal måles ved årsskiftet hvert år for å avdekke eventuelle avvik mellom bosettingsbehov og tilbud om kommuneplasser kommende år, og andel bosatte i henhold til nasjonale mål fastsatt av Stortinget.

Evalueringen skal inneholde en analyse av årsaker til eventuelle avvik mellom avtalens mål og realiserte mål. Evalueringen av avtalen skal, i tillegg til konkrete resultatmål, inneholde en vurdering av om avtalens formål er innfridd.

Avtalen kan justeres etter to år ved behov.

Varighet og oppsigelse

Avtalen er en fornyelse av avtalen mellom partene datert 11. mai 2016. Avtalen gjelder for perioden X.X.2018 – 31.12 2021. Dersom en av partene i løpet av perioden mener at vilkårene for å oppfylle avtalen ikke er til stede, skal en videreføring av avtalen drøftes innenfor gjeldende konsultasjonsordning mellom KS og regjeringen. Videre skal avtalen drøftes dersom det estimerte antallet som skal bosettes ikke kan håndteres innenfor gjeldende ordning. Oppsigelse av avtalen skal gis med minst en måneds varsel dersom en av partene ønsker å si opp avtalen.

Oslo, x, x 2018

.....
Jan Tore Sanner
Statsråd, Kunnskapsdepartementet

.....
Tor Mikkell Wara
Statsråd, Justis- og beredskapsdepartementet

.....
Linda Hofstad Helleland
Statsråd, Barne- og likestillingsdepartementet

.....
Monica Mæland
Statsråd, Kommunal- og moderniseringsdepartementet

.....
Gunn Marit Helgesen
Leder av Hovedstyret i KS

1 vedlegg:

Mandat for Nasjonalt utvalg for bosetting av flyktninger, samt etablering og nedlegging av asylmottak og omsorgssentre (2018-2021)